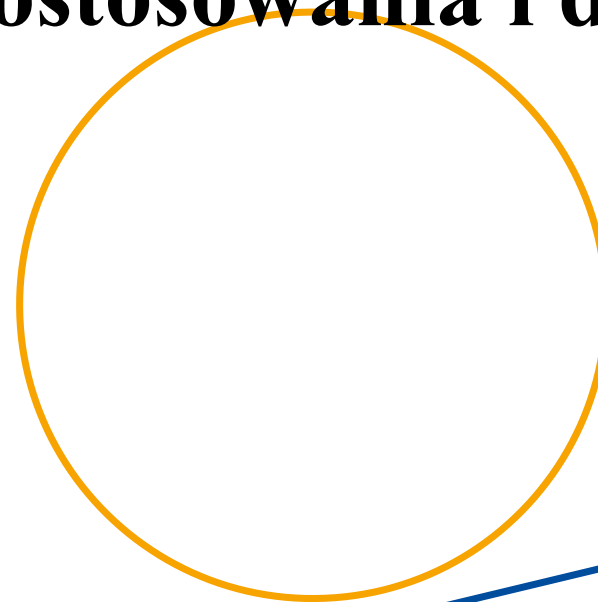

Jak wspierać ucznia z ASD na lekcjach języka polskiego?

Dostosowania i dobre praktyki.

Uczeń z ASD nie potrzebuje
„innych” lekcji – potrzebuje tych
samych lekcji,
ale zaprojektowanych elastycznie.

Organizacja lekcji

Organizacja lekcji języka polskiego w klasie, w której uczy się uczeń z ASD (spektrum autyzmu), powinna być **przewidywalna, jasno ustrukturyzowana i elastyczna**, a jednocześnie korzystna dla całej klasy.

**Struktura lekcji - klucz do poczucia
bezpieczeństwa**

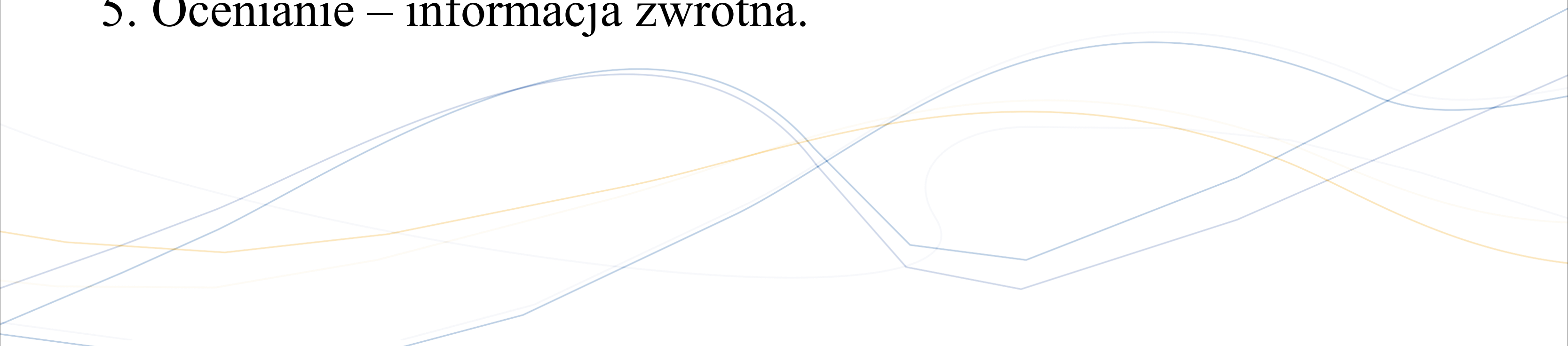
1. Stały schemat lekcji: wprowadzenie → praca z tekstem → ćwiczenia → podsumowanie.

2. Ograniczenie bodźców.

3. Wsparcie wizualne.

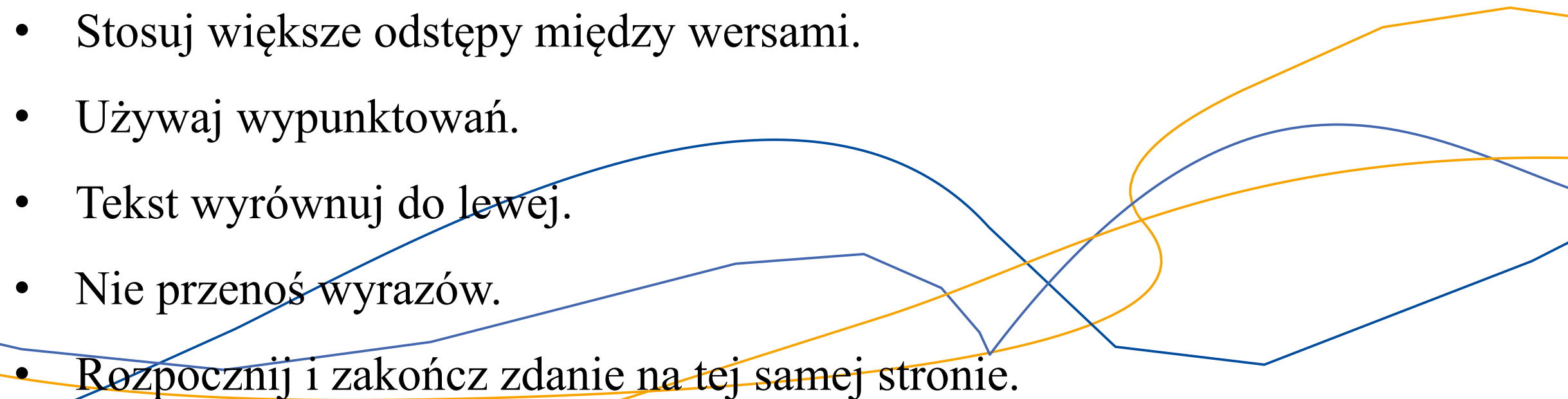
4. Elastyczność przy dobieraniu form pracy.

5. Ocenianie – informacja zwrotna.

Tworzenie łatwego tekstu w edukacji – standardy

- Stosuj krótki tekst i krótkie zdania
- Zwracaj się wprost do uczniów
- Używaj strony czynnej
- Wykorzystuj proste, codzienne słowa
- Tłumacz trudne wyrazy
- Używaj tych samych wyrazów na opisywanie tych samych rzeczy lub zjawisk
- Nie używaj metafor.
- Nie używaj słów zapożyczonych.
- Nie stosuj skrótów.
- Podziel tekst na krótkie akapity.
- Numeruj strony.
- Stosuj grafikę przy tekście.

- Używaj tej samej ilustracji dla zobrazowania tego samego obiektu, sytuacji...
 - Liczby zapisuj cyframi.
 - Stosuj format A4.
 - Używaj dużej i wyraźnej czcionki.
 - Nie pisz wyrazów dużymi literami – wersalikami.
 - Nie używaj kursywy.
 - Stosuj większe odstępy między wersami.
 - Używaj wypunktowań.
 - Tekst wyrównuj do lewej.
 - Nie przenoś wyrazów.
 - Rozpocznij i zakończ zdanie na tej samej stronie.
-

Przykład

Łatwa wersja (dla ucznia z ASD)

Wielka Improwizacja to fragment dramatu „**Dziady**” cz. III, który został napisany przez Adam Mickiewicza.

Głównym bohaterem jest **Konrad** .

Konrad rozmawia z Bogiem †.

Jest smutny i zły , ponieważ Polska nie jest wolna.

Konrad chce, żeby Polska odzyskała wolność i prosi Boga † o pomoc.

Ta scena pokazuje uczucia Konrada i jego troskę o ojczyznę.

Wielka Improwizacja symbolizuje patriotyzm i nadzieję dla Polaków .

Rozbudowana wersja (dla ucznia bez ASD)

Wielka Improwizacja to fragment dramatu *Dziady* cz. III, który został napisany przez Adama Mickiewicza.

Głównym bohaterem tej sceny jest Konrad, który rozmawia z Bogiem i wyraża swoje emocje.

Jest pełen gniewu i smutku, ponieważ Polska znajduje się pod zaborami i ludzie nie mają wolności.

Konrad pragnie, aby Polska odzyskała wolność i prosi Boga o wsparcie w trudnych czasach.

W tej scenie Mickiewicz pokazuje dramat jednostki w obliczu cierpienia narodu oraz tęsknotę za sprawiedliwością i nadzieją.

Wielka Improwizacja stała się symbolem patriotyzmu i inspiracją dla kolejnych pokoleń Polaków.

(Dodatkowo opis dramatyzmu sceny, kontekstu historycznego i emocji bohatera)

Metody pracy

Metody wizualne:

- mapy myśli,
- infografiki,
- osi czasu,
- tabele porównawcze bohaterów,
- kolorystyczne kodowanie informacji.

Metody aktywizujące – w wersji „ASD - friendly”:

- **drama kierowana** (z rolą do wyboru, bez improwizacji),
- **metoda projektu** – z jasnym harmonogramem,
- **burza mózgów pisemna** (nie ustna),
- **metoda pytań otwartych i odwróconej lekcji.**

Metoda małych kroków:

- dzielenie zadań na **krótkie, konkretne etapy**,
- realizacja jednego celu naraz,
- częsta informacja zwrotna.

Metody podające:

- pogadanka kierowana
- wyjaśnianie (objaśnianie)
- opis
- mini wykład
- instruktaż
- wyjaśnianie sposobu wykonania zadania.
- opowiadanie nauczyciela

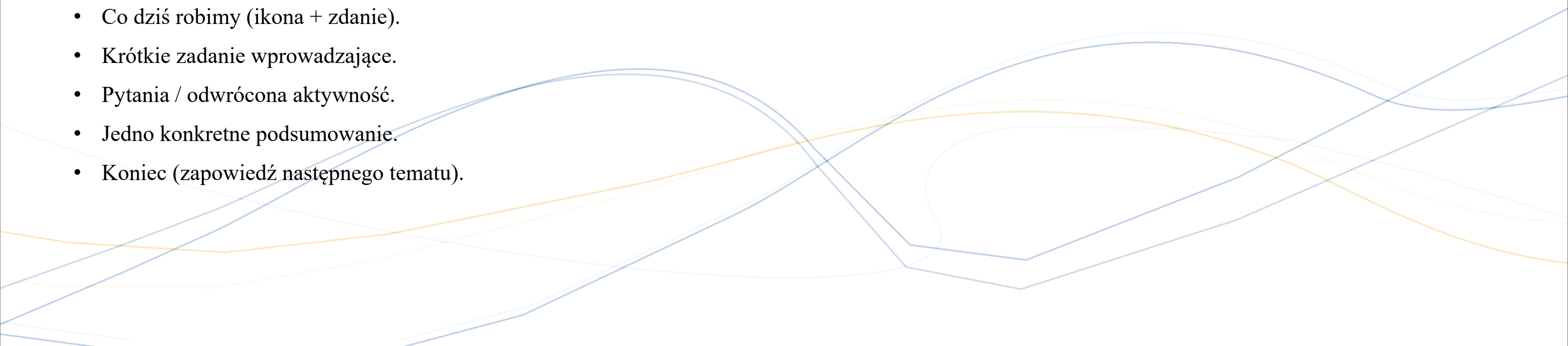
Metody pracy - przykłady

METODA PYTAŃ OTWARTYCH I ODWRÓCONEJ LEKCJI

Zalety:

- aktywizacja od pierwszej minuty,
- rozwój argumentacji,
- więcej praktyki.

Struktura lekcji (bezpieczna dla ASD)

- Co dziś robimy (ikona + zdanie).
 - Krótkie zadanie wprowadzające.
 - Pytania / odwrócona aktywność.
 - Jedno konkretne podsumowanie.
 - Koniec (zapowiedź następnego tematu).
-

Metody pracy - przykłady

Antoine de Saint-Exupery „Mały Książę”

Metoda pytań i odwróconej lekcji

ZAŁOŻENIA (ważne przy ASD)

- krótkie polecenia, jednoznaczny język
- wybór zamiast presji (uczeń może mówić / pisać / rysować)
- praca na konkretach, nie abstrakcji „w próżni”
- emocje nazwane wprost
- jasny początek i koniec zadania

1. METODA PYTAŃ – „Mały Książę pyta, my odpowiadamy”

Cel:

- rozwijanie myślenia przyczynowo-skutkowego
- rozumienie relacji i emocji
- ćwiczenie komunikacji (werbalnej lub alternatywnej)

Metody pracy - przykłady

Działanie 1: Pytania zamknięte → półotwarte → otwarte

Forma: karta pracy / slajdy / tablica

Tekst bazowy: krótki fragment (np. Róża, Lis, Planeta)

Etap 1 – pytania zamknięte (bezpieczny start):

- Czy Lis chciał mieć przyjaciela? (tak / nie)
- Czy Mały Książę opiekował się Różą? (tak / nie)

uczeń zaznacza, pokazuje kartę, klika

Etap 2 – półotwarte:

Co robił Mały Książę dla Róży?

- ✓ podlewał
- ✓ słuchał
- ✓ zostawiał samą

Etap 3 – otwarte (opcjonalnie):

Dlaczego Róża była dla niego ważna?

uczeń może:

- powiedzieć jedno słowo,
- Narysować,
- wskazać emocję na piktogramie,

Metody pracy - przykłady

Działanie 2: „Pytania Małego Księcia”

Nauczyciel mówi:

„Mały Książę nie rozumie ludzi. Zadaje pytania.”

Uczniowie losują pytanie (lub wybierają):

- Dlaczego ktoś może być smutny, choć nic złego się nie stało?
- Dlaczego dbamy o coś, co jest tylko „jedną z wielu rzeczy”?
- Czy można kogoś lubić, ale nie chcieć być blisko?

odpowiedzi: rozmowa, rysunek, mapa myśli, wybór gotowych odpowiedzi

Antoine de Saint-Exupery „Mały Książę”

ODWRÓCONA LEKCJA – „Najpierw my, potem książka”

Cel:

- aktywizacja bez presji czytania
- lepsze rozumienie tekstu przez doświadczenie
- poczucie sprawstwa u ucznia z ASD

Działanie 1: „Zanim poznamy historię”

Zadanie domowe / w klasie (krótkie):

Uczeń wybiera JEDNO:

- obejrzy ilustrację Małego Księcia
- wypisz 3 zdania z książki
- obejrzy 1-minutowy fragment filmu
- obejrzy obrazek planety / lisa / róży

Pytania pomocnicze (proste):

- Co widzisz?
- Co może czuć ta postać?
- Czy ta sytuacja jest łatwa czy trudna?

Działanie 2: „Uczeń jako ekspert”

Na lekcji nauczyciel mówi:

„Wy już coś wiecie. Ja jeszcze nie.”

Uczniowie:

- tłumaczą nauczycielowi:
 - ✓ kim jest Lis,
 - ✓ czym jest „oswajanie”,
 - ✓ dlaczego Róża jest trudna.

Forma:

- zdanie do dokończenia:
 - „Lis uczy, że przyjaźń to...” „Lis uczy, że przyjaźń to **troszczenie się o kogoś.**”
- schemat „jeśli – to” „Jeśli pomagamy innym, **to oni pamiętają o nas.**”
- obrazek + jedno słowo - Obrazek: kwiat podlewany przez Małego Księcia → słowo: „troska”.

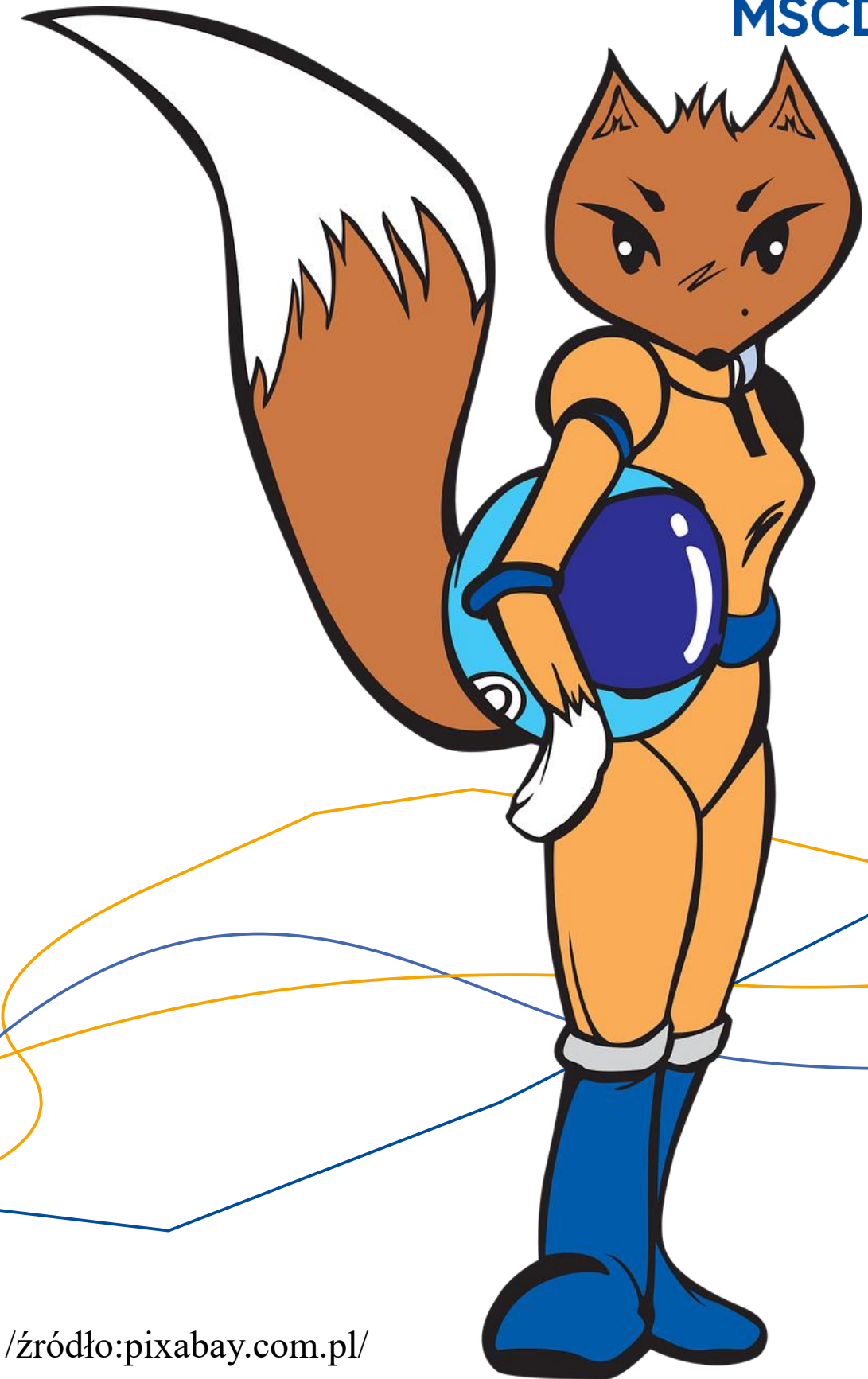
Działanie 3: Odwrócone pytanie

Zamiast:

- Jakie rady mógłby otrzymać Mały Książę, żeby lepiej zrozumieć ludzi i przyjaźń?
- Jakie przeszkody i trudności napotykają postacie w historii i jak je przezwyciężają?
- Co w tej historii jest dla Ciebie najbardziej interesujące lub zaskakujące i dlaczego?

Pytamy:

- Co TY byś doradził Małemu Księciu?
- Co by było łatwiejsze dla osoby, która nie lubi zmian?
- Co w tej historii jest trudne dla CIEBIE?

Gry i sytuacje edukacyjne

Zalety:

- trening argumentacji,
- Ćwiczenie współpracy
- Rozumienie procesów społecznych

Gra „Znajdź emocję Lisa”

Cel: rozpoznawanie emocji, empatia

Materiały: karty z ilustracjami Liska / emoji, tablica magnetyczna lub papier

Zasady:

1. Pokaż uczniowi obrazek Liska w różnych sytuacjach (smutny, szczęśliwy, zaniepokojony).
2. Uczeń dopasowuje **kartę z odpowiednią emocją** (np. rysunek twarzy, słowo, piktogram).
3. Można rozszerzyć: dlaczego Lis tak się czuje → wybór 2–3 prostych przyczyn.

„Podróż Małego Księcia” (gra planszowa)

Cel: rozwijanie kolejności zdarzeń, sekwencji, motywów w historii

Materiały: plansza z planetami, pionki, karty z zadaniami/pytań

Zasady:

1. Każda planeta to krótka sytuacja z książki.
2. Uczeń przesuwają pionki i wykonuje zadanie:
 - wskazanie emocji postaci
 - dokończenie zdania: „Mały Książę robi...”,
 - dopasowanie obrazka do fragmentu.
3. Można wprowadzić **element losowy** – np. kostka do wyboru planety.

„Lis mówi...” (wersja dla komunikacji)

Cel: nauka komunikacji i przewidywania reakcji

Materiały: obrazki Liska, karty z działaniami Małego Księcia, piktogramy emocji

Zasady:

1. Nauczyciel lub uczeń wybiera kartę „sytuacja”.
2. Inny uczeń pokazuje, **jak Lis by zareagował** (gest, obrazek, słowo).
3. Można punktować poprawne dopasowania lub po prostu komentować sytuacje.

„Memory – Planety i postacie”

Cel: pamięć, koncentracja, rozpoznawanie postaci

Materiały: karty z obrazkami planet, Małego Księcia, Lisa, Róży, Króla itp.

Zasady:

1. Klasyczne memory – szukanie par.
2. Rozszerzenie: po znalezieniu pary uczeń mówi jedno zdanie:
 - „Mały Książę był na tej planecie i...”,
 - „Ta postać czuła się...”.

Kostka emocji Konrada

Cel: rozpoznawanie emocji, przewidywanie zachowań

Materialy:

- kostka z piktogramami emocji: złość 😡, smutek 😞, strach 😨, nadzieja ✨
- obrazki scen: więzienie, przesłuchanie, samotność Konrada

Instrukcja:

Uczeń rzuca kostką.

Nauczyciel pokazuje scenę z utworu.

Uczeń wybiera emocję, która pasuje, i pokazuje obrazek/piktogram.

Ścieżka bohatera (gra ruchowa)

Cel: motoryka, sekwencje wydarzeń

Materialy: maty lub kartki z symbolami scen: więzienie, duchy, apoteoza

Instrukcja:

Uczeń porusza się po ścieżce symbolizującej kolejne sceny.

Na każdym polu wykonuje krótkie zadanie:

- wskazuje emocję bohatera
- wybiera obrazek pasujący do sceny
- mówi jedno słowo opisujące wydarzenie

Puzzle scen

Cel: koncentracja, rozumienie sekwencji

Materiały: puzzle z ilustracjami scen: więzienie, Konrad, duchy, apoteoza

Instrukcja:

Uczeń układa puzzle w kolejności wydarzeń.

Po ułożeniu opowiada lub wskazuje, co dzieje się w każdej scenie, używając piktogramów lub słów kluczowych.

Symboliczne memory

Cel: pamięć, rozpoznawanie bohaterów i symboli

Materiały: karty z bohaterami: Konrad, Gustaw, więźniowie, Duchy

karty z symbolami: łańcuchy , księga , światło , klucz

Instrukcja:

Klasyczne memory – dopasowanie bohatera do symbolu sceny.

Po dopasowaniu para mówi jedno zdanie lub wskazuje piktogram emocji.

Symboliczne memory inspirowane *Dziadami cz. III*

 Niewola	 Wolność	 Pamięć	 Świat duchowy
 Cierpienie	 Nadzieja	 Wieżenie	 Pomoc

„Co zrobiłby bohater?” (gra scenariuszowa)

Cel: nauka przewidywania, rozumienie motywacji postaci

Materiały:

- karty ze scenami: więzienie, przesłuchanie, duchy
- piktogramy decyzji: mówi 🗣️, milczy 🤫, krzyczy 🗣️, pomaga 🤝, płacze 😭

Instrukcja:

1. Nauczyciel pokazuje scenę.
2. Uczeń wybiera, jak jego bohater by zareagował (piktogram lub słowo).
3. Można omawiać konsekwencje decyzji w prosty sposób: „Co by się stało dalej?”

Dodatkowe pomysły i warianty

- **Karty uczuć:** losowanie karty emocji i przyporządkowanie jej do sceny.
- **Łańcuch decyzji:** diagram „jeśli – to” dla decyzji bohaterów.
- **Rysuję scenę:** uczeń rysuje jedną scenę i oznacza emocje bohatera – można zrobić galerię w klasie.

Uwaga!

Wskazówki dla nauczyciela:

stosować **krótkie, jednoznaczne instrukcje**

przygotować **wsparcie wizualne dla każdej gry** (obrazki, piktogramy)

umożliwiać różne formy odpowiedzi: słowo, rysunek, wskazanie, ruch

grać w **małych grupach lub indywidualnie** – unikamy nadmiaru bodźców

PUZZLE

Rozmiar i podział

- Puzzle prostokątne, np. A4 (21×29,7 cm) na 4–6 elementów – łatwe do składania.
- Każdy element to **jedna scena lub fragment sceny**.

Układ puzzli – przykładowe 4 części

Instrukcje graficzne dla ucznia

- Każda część ma **duży obrazek** sceny (proste, wyraźne postacie i symbole).
- Dodatkowo można dodać **słowo-klucz lub symbol emocji** w rogu elementu.
 - ✓ np. Scena 1 → „strach” 😱
 - ✓ Scena 2 → „smutek” 😞
- Puzzle mogą mieć **kolorowe kontury** lub kształty „zębów”, które ułatwiają dopasowanie.

Przykładowy opis scen

1. **Scena 1 – Konrad w więzieniu:** samotny, siedzi w celi, w tle kratki.
2. **Scena 2 – Więźniowie w celi:** rozmawiają lub siedzą w milczeniu.
3. **Scena 3 – Duchy pojawiają się:** lekkie, uproszczone sylwetki, strach lub zdziwienie postaci.
4. **Scena 4 – Konrad myśli o wolności:** symbol światła lub klucza, nadzieja.

Wskazówki dla nauczyciela:

- drukować puzzle na grubym papierze lub kartonie, żeby były trwałe
- dla uczniów z ASD najlepiej **4–6 dużych elementów**, bez nadmiaru detali
- opcjonalnie można **oznaczyć kolorami krawędzie puzzli**, żeby ułatwić dopasowanie

Cel gry:

- nauka sekwencji wydarzeń
- rozpoznawanie emocji bohaterów
- ćwiczenie przewidywania zachowań postaci

Materiały:

Plansza z polami reprezentującymi sceny (może być A3, 2–3 pola w rzędzie lub w prostokątnej ścieżce)

przykładowe pola:

- 1) Konrad w więzieniu
- 2) Więźniowie w celi
- 3) Duchy pojawiają się
- 4) Konrad myśli o wolności
- 5) Apoteoza / nadzieja

Pionki (1 na ucznia)

Kostka lub spinner

Karty z zadaniami:

- ✓ „Wskaż emocję bohatera” (piktogramy: 😨 😞 😊)
- ✓ „Dopasuj obrazek do sceny”
- ✓ „Powiedz jedno słowo opisujące scenę”

Instrukcja krok po kroku:

Każdy uczeń wybiera pionek.

Rzuca kostką lub kręci spinnerem, przesuwa pionek po planszy.

Po dotarciu do pola uczeń losuje kartę zadania i wykonuje zadanie:

- ✓ Wskazuje emocję postaci
- ✓ Dopasowuje obrazek do sceny
- ✓ Mówi jedno słowo opisujące scenę

Gra kończy się, gdy wszyscy uczniowie dotrą do ostatniego pola – można wtedy omówić wszystkie sceny razem.

Wskazówki dla uczniów z ASD:

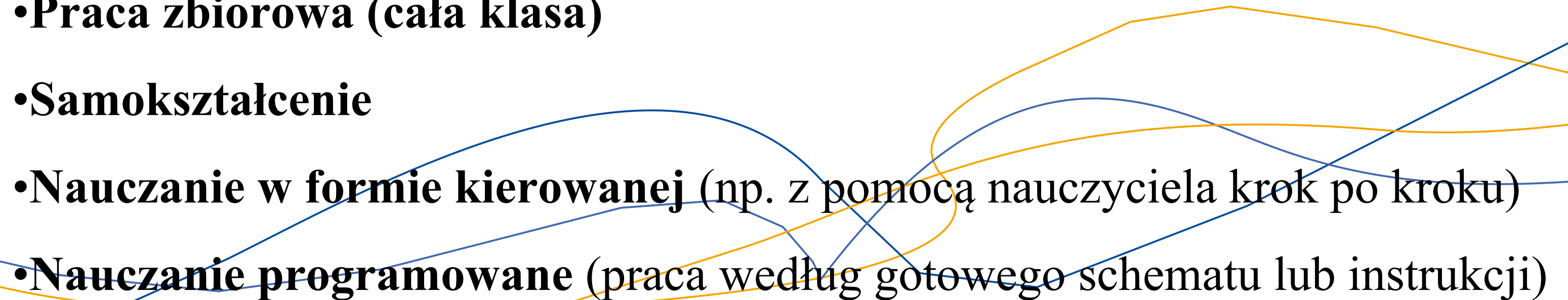
- Używaj dużych, wyraźnych obrazków na planszy i kartach
- Piktogramy emocji ułatwiają rozumienie scen
- Krótkie zdania na kartach, możliwość odpowiedzi gestem lub wskazaniem

Droga Konrada

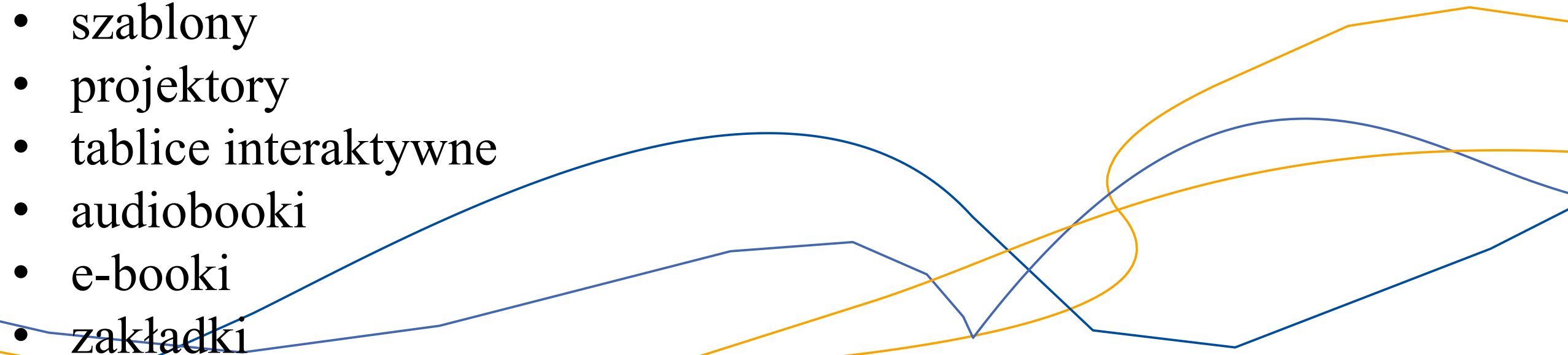
Gra inspirowana Dziadami cz. III

Formy pracy

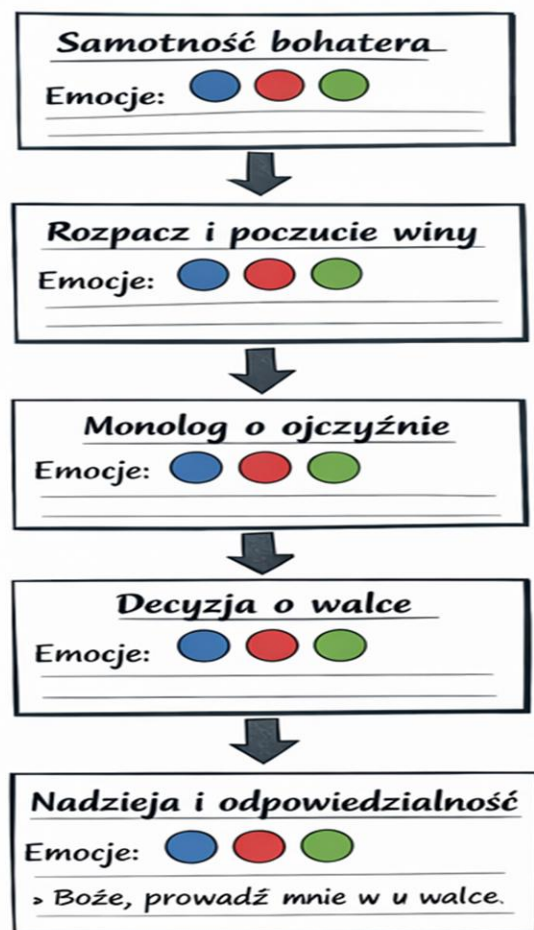
- **Praca indywidualna**
 - **Praca w parach**
 - **Praca w małych grupach**
 - **Praca zbiorowa (cała klasa)**
 - **Samokształcenie**
 - **Nauczanie w formie kierowanej (np. z pomocą nauczyciela krok po kroku)**
 - **Nauczanie programowane (praca według gotowego schematu lub instrukcji)**
-

Sprzęt i środki dydaktyczne

- przedmioty codziennego użytku
 - fotografie
 - obrazy/rysunki/ilustracje
 - plany
 - wizualne timery <https://setimer.com/pl> <http://www.ytimer.com/>
 - modele
 - szablony
 - projektory
 - tablice interaktywne
 - audiobooki
 - e-booki
 - zakładki
-

<p>Samotność i rozterki</p> <p>Emocje: ● ● ●</p> <p>Cytat lub opis: _Samotność i rozterki_ _gnębią mnie_</p>	<p>Rozpacz i lęk</p> <p>Emocje: ● ● ●</p> <p>Cytat lub opis: _Czy zdotam_ _zmienić swój los?_</p>	<p>Monolog o ojczyźnie</p> <p>Emocje: ● ● ●</p> <p>Cytat lub opis: _Ojczyzno, co_ _ze mną uczyniesz?_</p>	<p>Decyzja i bunt</p> <p>Emocje: ● ● ●</p> <p>Cytat lub opis: _Nie mogę się_ _poddac, muszę_ _działać!_</p>	<p>Zwroćenie się do Boga</p> <p>Emocje: ● ● ●</p> <p>Cytat lub opis: _Boże, prowadź'nie_ _w tej walce._</p>
---	--	--	--	--

Wielka Improwizacja - Diagram Fabuły

Notatki / Cytaty:

- > Samotność i rozterki gnebią mnie.
- > Czy zdotam zmienić swój los?
- > Ojczyzno, co ze mną uczyniesz?
- > Nie mogę się poddać, muszę działać!
- > Boże, prowadź mnie w tej walce

FILOZOFIA

scjentyzm –nadrzędna rola nauk ścisłych

ewolucjonizm –wszystkie formy bytu podlegają ewolucji, świat się rozwija na drodze postępu

organicyzm społeczeństwo rozwija się jak żywy organizm, podstawa jego rozwoju jest współpraca

utilitaryzm –dobre jest to, co przynosi pożytek społeczeństwu

Motywy: praca, nauka, kobieta, mogiła, heroizm, miasto, przyroda
ASD

Mapa myśli – uczeń z

POZYTYWIZM

Europa: lata 40. – 80. XIX w.

Polska: 1864 r. – pocz. Lat 90. XIX w.

Program polskich pozytywistów: praca organiczna, praca u podstaw, asymilacja Żydów, emancypacja kobiet

Gatunki literackie: powieść, nowela, opowiadanie

Literatura

Proza: B. Prus „Lalka”, H. Sienkiewicz „Potop” E. Orzeszkowa „Nad Niemnem”

Poezja: A. Asnyk „Do młodych”

FILOZOFIA

scjentyzm – (August Comte) nadrzędna rola nauk ścisłych

ewolucjonizm – (Hubert Spencer) wszystkie formy byty podlegają ewolucji, świat się rozwija na drodze postępu

organicyzm – (Herbert Spencer) społeczeństwo rozwija się jak żywy organizm, podstawa jego rozwoju jest współpraca

utilitaryzm – (John Stuart Mill) dobre jest to, co przynosi pożytek społeczeństwu

Motywy: praca, nauka, kobieta, mogiła, heroizm, miasto, przyroda

Mapa myśli – uczeń bez ASD

POZYTYWIZM

Europa: lata 40. – 80. XIX w.

Polska: 1864 r. – pocz. Lat 90. XIX w.

Program polskich pozytywistów: praca organiczna, praca u podstaw, asymilacja Żydów, emancypacja kobiet

Literatura

Proza: B. Prus „Lalka”, H. Sienkiewicz „Potop” E. Orzeszkowa „Nad Niemnem”

Poezja: A. Asnyk „Do młodych”

Gatunki literackie: powieść – realistyczna, dojrzałego realizmu, naturalistyczna, historyczna; nowela; opowiadanie

Tematy:

chłopi i inteligencji
patriotyzm

Postacie: Pan Młody , Panna Młoda, Poeta,
Gospodarz, Czepiec

Wesele

Miejsce:
wieś Bronowice

Zjawy: Chochół, Rycerz. Wernyhora

Tematy:

chłopi i inteligencji, patriotyzm, nieudolność
i bierność społeczeństwa polskiego

Postacie: Pan Młody, Panna Młoda, Poeta, Dziennikarz,
Gospodarz, Czepiec, Jasiek, Gospodyni, Isia.....

Symbole: złoty róg, sznur, złota podkova,
czapka z pawich piór

Wesele

Autor: Stanisław Wyspiański

Miejsce akcji:

wieś Bronowice

Czas akcji:

2 połowa XIX wieku

Zjawy: Chochół, Rycerz, Wernyhora, Hetman, Widmo, Zjawa

Sprawdzanie wiedzy

Podczas sprawdzania wiedzy i umiejętności należy:

- ograniczyć liczbę zadań,
- podkreślić najważniejsze informacje,
- podzielić pracę na etapy,
- wydłużyć czas pracy,
- zadawać pytania (krótkie) pomocnicze,
- wykorzystywać częściej prace testowe niż opisowe.

Zadania etapowe jako alternatywa dla kartkówek i sprawdzianów

Zadania etapowe polegają na **podziale procesu sprawdzania wiadomości na krótkie, jasno określone etapy**, umożliwiające uczniom stopniowe osiągnięcie celów edukacyjnych. Forma ta pozwala ocenić nie tylko efekt końcowy, ale również **proces uczenia się**, poziom rozumienia treści oraz stopień opanowania kluczowych kompetencji. Uczniowie mają możliwość korzystania z informacji zwrotnej, co sprzyja refleksji nad własnym uczeniem się i motywuje do dalszej pracy.

Po co?

- wspiera **indywidualizację procesu nauczania** i pracę z uczniami osiągającymi niskie wyniki
- koncentruje się na **procesie uczenia się**, a nie tylko efekcie końcowym
- ogranicza stres egzaminacyjny i sprzyja **wyrównywaniu szans edukacyjnych**

Jak można je stosować?

- krótkie zadania z fragmentami lektur (*Dziady cz. III*)
- wybór zadania przez ucznia – **indywidualizacja i autonomia**
- etapowe ćwiczenia: „Kto jest kim?“, „Co czuje bohater?“, „Motywy w tekście”
- praca w parach lub grupach – wspieranie współpracy
- stopniowe trudniejsze etapy – **procesowy rozwój kompetencji**

Dlaczego stosujemy zadania etapowe?

- zwiększenie **zaangażowania uczniów** w proces nauki
- bieżąca **diagnoza postępów** i trudności edukacyjnych
- rozwijanie **kompetencji językowych i interpretacyjnych**
- wsparcie uczniów o **niższych wynikach edukacyjnych**
- zgodność z **podstawą programową i ocenianiem kształtującym**

Co osiągamy dzięki zadaniom etapowym?

- poprawa **zaangażowania i motywacji** uczniów
- lepsze rozumienie i interpretacja tekstów literackich
- zwiększenie skuteczności nauczania przy uczniach z niskimi wynikami
- możliwość **rzetelnej diagnozy dydaktycznej**
- wspieranie **równych szans edukacyjnych**
- podniesienie **jakości pracy szkoły i procesu oceniania**

Ocenianie

Ocena powinna:

- uwzględniać nie tyle efekt, ile wysiłek włożony w pracę, zaangażowanie,
- być na korzyść ucznia,
- być jasna i jawna,
- powinna zawierać krótkie uzasadnienie.
- Podczas oceniania należy:
 - stosować pozytywne wzmocnienia – pochwały, nagradzanie,
 - uwzględniać duży poziom przeżywanego stresu,
 - oddzielać obszary, wynikające z zaburzeń,
 - dostosować zadawane prace do możliwości ucznia ,
 - umożliwić zaliczenie lub oddanie pracy w innym terminie.

Temat rozprawki:

Czy warto pomagać innym ludziom?

Ocena ogólna:

Praca spełnia wymagania podstawowe. Uczeń poprawnie odniósł się do tematu i przedstawił własne stanowisko. Widoczna jest logiczna struktura wypowiedzi oraz próba argumentacji.

Mocne strony pracy:

- jasno sformułowane stanowisko we wstępie,
- zachowana podstawowa struktura rozprawki (wstęp, rozwinięcie, zakończenie),
- argumenty są logiczne i odnoszą się bezpośrednio do tematu,
- wypowiedź jest rzeczowa i konkretna, bez zbędnych dygresji.

Elementy wymagające wsparcia / dalszej pracy:

- argumenty mogłyby zostać szerzej rozwinięte (np. przez podanie przykładu),
- zakończenie jest bardzo krótkie i mogłoby lepiej podsumowywać całą pracę,
- w tekście pojawiają się nieliczne błędy językowe i interpunkcyjne,
- spójniki i wyrażenia łączące argumenty mogłyby być użyte częściej.

Dostosowanie do potrzeb ucznia z ASD:

Przy ocenie uwzględniono trudności ucznia w zakresie rozbudowy wypowiedzi pisemnej oraz operowania językiem abstrakcyjnym. Oceniano przede wszystkim: zgodność z tematem, logiczność wywodu i komunikatywność tekstu, a nie styl czy bogactwo środków językowych.

Wskazówki do dalszej pracy:

- ćwiczyć rozwijanie argumentów według schematu: argument → przykład → wniosek,
- korzystać z planu rozprawki przed rozpoczęciem pisania,
- zwracać uwagę na wyraźne podsumowanie w zakończeniu.

Ocena końcowa:

dostateczny / dobry (w zależności od przyjętych kryteriów)

Przykład

Komentarz do wypracowania – „Dziady” cz. III

Praca jest zgodna z tematem i pokazuje, że znasz treść III części „Dziadów”. Poprawnie wskazałeś najważniejsze motywy i bohaterów oraz odwołałeś się do konkretnych fragmentów utworu. Twoje argumenty są logiczne i zrozumiałe. W kolejnych wypracowaniach spróbuj dokładniej wyjaśniać swoje myśli i łączyć je krótkimi zdaniami wprowadzającymi. Zwróć też uwagę na wyraźniejsze podsumowanie pracy. Ogólnie wypracowanie jest poprawne i spełnia wymagania.

Komentarz do wypracowania – „Dziady” cz. III (praca nieprawidłowa)

W pracy podjąłeś próbę odniesienia się do tematu, jednak pojawiają się błędy dotyczące treści III części „Dziadów”. Niektóre informacje o bohaterach i wydarzeniach są niezgodne z utworem, przez co argumenty nie potwierdzają postawionej tezy. W kolejnych pracach warto dokładniej sprawdzić treść lektury i korzystać z notatek lub planu przed pisaniem. Spróbuj także jasno zapisać jedną główną myśl i dobrać do niej jeden poprawny przykład z tekstu. Praca wymaga poprawy, ale widoczna jest chęć podjęcia tematu.

Komentarz do wypracowania – *Mesjanizm w widzeniu ks. Piotra*

W pracy poprawnie rozpoznałeś, że widzenie księdza Piotra ma charakter mesjanistyczny i dotyczy losów narodu polskiego. Wskazałeś, że Polska zostaje przedstawiona jako naród cierpiący, podobny do Chrystusa. Odwołałeś się do treści widzenia, co pokazuje znajomość lektury. W kolejnych wypracowaniach spróbuj dokładniej wyjaśniać pojęcie mesjanizmu własnymi słowami oraz wyraźniej łączyć przykłady z wnioskami. Warto też napisać krótkie, podsumowujące zakończenie. Praca jest zgodna z tematem i spełnia podstawowe wymagania.

Komentarz do wypracowania – *Mesjanizm w widzeniu ks. Piotra* (błędy merytoryczne)

Podjąłeś temat mesjanizmu w widzeniu księdza Piotra, jednak w pracy pojawiają się błędy dotyczące treści i znaczenia tej sceny. Niektóre informacje nie są zgodne z utworem – widzenie księdza Piotra dotyczy losów narodu polskiego, a nie indywidualnej przemiany bohatera. Pojęcie mesjanizmu nie zostało poprawnie wyjaśnione i połączone z przykładami z tekstu. W kolejnych pracach spróbuj najpierw zapisać jedną główną myśl, a następnie dobrać do niej jeden poprawny przykład z widzenia. Warto też korzystać z notatek lub schematu odpowiedzi. Praca wymaga poprawy, ale widoczna jest próba odniesienia się do tematu.

Storyboard That

Strona z gotowymi scenariuszami, pomysłami na lekcje i narzędziami do tworzenia **storyboardów** (np. wizualne mapy akcji, sylwetki postaci, analizy fabuły).

<https://www.storyboardthat.com/literature-library>

OER Commons – Otwarte zasoby edukacyjne

Ogromna biblioteka darmowych materiałów edukacyjnych, które można filtrować i wykorzystać, m.in. do pracy z tekstem, analiz literackich czy narzędzi do adaptacji treści.

<https://www.oercommons.org/>

E-podręczniki / ZdalneLekcje (Ministerstwo Edukacji)

Oficjalna platforma z e-podręcznikami i dodatkowymi materiałami dydaktycznymi, w tym **do języka polskiego i literatury**. Można je swobodnie wykorzystywać, modyfikować i drukować do użytku w klasie.

<https://www.epodreczniki.pl/> <https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje>

eXeLearning

Darmowe narzędzie do tworzenia **interaktywnych treści edukacyjnych** (strony HTML, quizy, galerie obrazów, multimedia).

<https://exelearning.net/en/>

FlipHTML5

Konwertuje kartki, prezentacje czy teksty w **interaktywne flipbooki** — np. adaptacje fragmentów lektur lub wskazówek analitycznych, które uczniowie mogą przeglądać jak książkę online.

<https://fliphtml5.com/learning-center/pl/6-best-websites-for-teachers-to-create-online-teaching-learning-materials/>

Platforma z dużą bazą materiałów dydaktycznych tworzonych przez nauczycieli — możesz tam również **sprzedawać własne zasoby**.

<https://sklepnauczyciela.pl/>

✓ różnorodne materiały, możliwe inspiracje i pomysły ([Sklep Nauczyciela](https://sklepnauczyciela.pl/))

Genial.ly – narzędzie do tworzenia interaktywnych materiałów wizualnych, quizów i map myśli (wskazane jako część listy inspiracyjnych stron dla nauczycieli) (poradnianr9.serwerplus.pl)

ucze.pl (Edulider) – portal z materiałami i narzędziami dla nauczycieli, inspiracje, plany lekcji, ćwiczenia do różnych przedmiotów (edulider.pl)

Dziękuję

*Joanna Klikczyńska – doradca metodyczny z zakresu języka polskiego
w zakresie szkół średnich*

